

DNEVNA PRIPEMA ZA VJERONAUČNI SAT

OPĆI PODATCI O VJERONAUČNOM SATU

Škola: OŠ Sikirevci, SIKIREVCI

Razred: 6 (šesti)

Vjeroučiteljica: sestra Petra Toman

Nastavna cjelina: Crkveni jezik i kultura

Nastavna tema: Liturgijski predmeti, jezik i glazba

Nastavna jedinica: Misno ruho

Ključni pojmovi: Misno ruho, alba, štola, misnica, liturgijske boje

CILJ: prepoznati dijelove misnog ruha i liturgijske boje te njihovu primjenu unutar liturgijske godine

ISHODI:

Obrazovni: nabrojati dijelove misnog ruha i liturgijske boje

Odgojni: prepoznati posebnost i znakovitost misnog ruha i liturgijskih boja

Djelatni: povezati pojedine liturgijske boje sa ciklusom liturgijske godine

Metodički sustav: Meditacijsko -stvaralački

Oblici rada: Individualni, frontalni, rad u skupinama

Aktivnosti učenika: molitva, razgovor, uočavanje, povezivanje, izrezivanje, lijepljenje

Nastavne metode: razgovor, izlaganje, promatranje, stvaralačko izražavanje, izvještavanje

Nastavna sredstva: tekst molitve, riječ vjeroučiteljice, prezentacija, radni listovi

Nastavna pomagala: ploča, kreda, računalo, LCD projektor, papir u boji, škare, ljepilo

Korelacija: Likovna kultura (izgled pojedinih dijelova misnog ruha, prepoznavanje liturgijskih boja, crtanje, izrezivanje, slaganje boja)

Unutar predmetna: evociranje znanja o liturgijskoj godini

Plan ploče:

Misno ruho

Pitanja za provjeru ishoda:

Nabroj dijelove misnog ruha!

Koje su liturgijske boje?

Izvori za pripremanje nastavnika:

- Pozvani na slobodu, priručnik za vjeroučitelje, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2004.

- Internetske stranice: www.vjeronauk.hr , www.vjerajdjela.com

Izvori za pripremanje učenika: Pozvani na slobodu, udžbenik za katolički vjeronauk šestog razreda osnovne škole, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2014.

GLOBALNA STRUKTURA SATA:

Meditativno - molitveni početak
Najava teme
Prvi susret s tekstom
Meditacija u užem smislu
Stvaralačko izražavanje
Međusobna komunikacija
Sinteza s aktualizacijom
Meditativno - molitveni završetak

TIJEK SATA

Meditativno – molitveni početak:

Nakon što sam djecu pozdravila sa Hvaljen Isus i Marija, pozivam ih na sudjelovanje u molitvi. U ruci imam listiće raznih boja, na kojima je kratka molitva. Ovo je MOLITVA ZA ŠARENILO ŽIVOTNIH BOJA! Tko želi biti žuta boja? – učenika koji se javi pozivam naprijed i dajem mu žuti listić. I tako redom, 10 boja. A ja ću moliti uvod i kraj. Pozivam učenike na sabranost i radosno sudjelovanje u ovoj molitvi.

MOLITVA ZA ŠARENILO ŽIVOTNIH BOJA

Gospodine, ponekad mi se dogodi da u moj život uđe puno sivih oblaka.
Zato te molim da mi udijeliš životnih boja,
da moj život s tobom i s drugima bude što radosniji.

Gospodine, daj mi mnogo žute boje svjetla,
da rasprši tmine u mojoj duši.

Gospodine, daj mi narančaste boje topline
da zagrije hladnoću srca.

Gospodine, daj mi zelene boje nade,
protiv malodušja i izgubljenosti.

Gospodine, daj mi crvene boje ljubavi,
da bih uvijek iznova znao ljubiti.

Gospodine, daj mi plave boje vjere,
da bih mogao ostvarivati svoje životne odluke.

Gospodine, daj mi ljubičaste boje pokore,
za puteve obraćenja i novih početaka.

Gospodine, daj mi crne boje,
da se priviknem na rastanke.

Gospodine, daj mi bijele boje novosti,
da uvijek mogu za tebe spreman biti.

Gospodine, daj mi smeđe boje zemlje,
da budem ustrajan i izdržljiv.

Gospodine, daj mi skupocjene boje zlata,
da mi ti u životu budeš najveća dragocjenost.

Gospodine, daj mi malo od svake boje,
da u šarenilu boja života
Tebe dovijeka slavim.

Najava teme:

Nadam se da vam se svidjela molitva! I vjerujem da bi svatko od vas još mogao dodati molitvu uz svoju omiljenu boju! No, sjeća li se netko što smo molili uz boju zlata, skupocjenu boju zlata? (*Ako nitko, sigurno će se sjetiti učenik koji je molio tu molitvu*) – Da mi ti, Gospodine, u životu budeš najveća dragocjenost! Imamo mi u životu posebnih, dragocjenih trenutaka za koja si nabavljamo i svečano ruho u koji se oblačimo. Sjetimo se nekih!? (*učenici nabrajaju: prva pričest, krizma, ženidba*).

Isus se nama daruje kao najveća dragocjenost kod svake svete mise! I zato svećenik za misu oblači posebno ruho: misno ruho. To je naša današnja tema. Zapišimo u bilježnicu naslov: Misno ruho (*Ja zapisujem na ploču*)

Prvi susret s tekstom (izlaganje teme):

Kad se u Crkvu okupljamo na euharistijska slavlja, svećenik oblači liturgijsko ruho. To svečano misno ruho naglašava da se u liturgijskim slavljima događa nešto posebno. Naglašava uzvišenost, sklad i ljepotu svetih obreda.

(*Pomoću Power Point prezentacije predstavljam pojedine dijelove misnog ruha i liturgijske boje*):

Pogledajmo dijelove misnog ruha! Ima li u razredu ministranata, koji možda već znaju što svećenik prvo stavlja na sebe? (...) Prvo uzima **naglavnik** ili amikt: preko ramena i oko vrata da se ne vidi košulja. Naglavnik ima duge vezice koje omata oko pojasa. Naglavnik je uvijek bijele boje. Teško ga uočavamo jer ga pokriva alba. **Alba** je duga bijela haljina, dugih rukava, koja pokriva cijelo tijelo i opasuje se **pojasom**. Preko ramena stavlja **štolu**. Svećenik preko ramena i iza vrata, a đakon preko lijevog ramena. Štola je uvijek u istoj boji kao i **misnica**. Misnica je gornji svečani dio liturgijskog ruha. Uvijek je u boji.

Dakle, dijelovi misnog ruha su: naglavnik, alba, pojas, štola i misnica.

Biskup uz sve ovo nosi sa sobom i pastirski štap, mitru na glavi i posebnu kapicu koja se zove „soli Deo“ što znači: „samo pred Bogom, samo Bogu“.

Štola i misnica su u boji. Četiri su liturgijske boje: ljubičasta, bijela, zelena i crvena. Boja liturgijskog ruha mijenja se u skladu s blagdanima i pojedinim dijelovima liturgijske godine.

Prisjetimo se liturgijske godine. Ima tri glavna dijela (*pozivam učenike na sudjelovanje dok promatraju sliku*): Božićno vrijeme, Uskrsno vrijeme i Vrijeme kroz godinu.

Božićno i uskrsno vrijeme imaju pripravu. Kako se zove vrijeme priprave za Božić, koje traje 4 nedjelje?

A vrijeme priprave za uskrs koje traje 40 dana? U došašću i korizmi liturgijsko je ruho ljubičasto. **Ljubičasta** je pokornička boja, pa će štola ljubičaste boje svećenik imati i kod sakramenta pomirenja, pokore ili ispovijedi.

Bijela boja je znak radosti, jasnoće i čistoće. Liturgijsko ruho je u bijeloj boji u božićno i uskrsno vrijeme, na Marijine blagdane, i na blagdane svetaca koji nisu mučenici.

Koji najveći Marijin blagdan poznaješ? Slavimo ga usred ljeta, 15.8. kada Mariju prikazujemo s krunom od dvanaest zvijezda! (blagdan Uznesenja BDM)

Zelena boja je boja radosnog iščekivanja i plodnosti. Ona se nosi u Vrijeme kroz godinu. Vidimo da je ono podijeljeno u dva dijela: kraći dio je iza božićnog vremena do početka korizme, a veći od

blagdana Pedesetnice (kada završava uskršno vrijeme), pa do prve nedjelje došašća (kada započinje nova liturgijska godina) Vrijeme kroz godinu ima ukupno 34 nedjelje. Najdulje je vrijeme crkvene godine.

Crvena boja je boja ljubavi, krvi, života, snage i Duha. Ona se nosi na Cvjetnicu, Veliki petak, Duhove, blagdan Krista Kralja i na blagdane svetaca mučenika. Pronađimo blagdan Cvjetnice na slici (pozivam dobrovoljca da izađe naprijed pokazati). Da, Cvjetnica je posljednja nedjelja korizme. A boja korizme je ljubičasta. Što misliš zašto je Cvjetnica crvene boje? (Zbog proslave Isusova svečanog ulaska u Jeruzalem!) Što misliš, zašto je Veliki petak crvene boje? (očekujem točan odgovor učenika: Veliki petak je dan Isusove muke i smrti, njegove prolivene krvi!)

Tko će doći pronaći gdje se nalazi blagdan Duhova? (Slavimo ga pedeseti dan nakon Uskrsa, pa se zove i Pedesetnica). Zašto je blagdan Duhova ili Pedesetnice crvene boje? Tko će nas sjetiti što se tada dogodilo? (Isus je poslao Duha Svetoga u obliku plamenih jezika-vatre).

I na blagdan Krista Kralja misno ruho je crvene boje. Crvena je kraljevska boja. Blagdan Krista Kralja svega stvorenoga slavimo u posljednju nedjelju crkvene godine, 34. nedjelju kroz godinu.

I na blagdane svetaca koji su umrli mučeničkom smrću liturgijska boja je crvena. Svetce mučenike obično se slika sa palminom granom ili s križem, već prema tome kako su mučeni. Prvi Hrvatski svetac, sv. Nikola Tavelić slika se u vatri jer je bačen u vatru, a Marko Križevčanin sa palminom granom.

Meditacija u užem smislu:

(ova faza je već prisutana u prethodnoj)

Još jedanput, u tišini polako pokazujem slajdove i pozivam učenike na promatranje. Ostajem na slici liturgijske godine koja će im možda trebati u radu u skupini.

Stvaralačko izražavanje:

Učenike dijelim u 4 grupe slučajnim odabirom: 1,2,3,4. Nazivi grupa su liturgijske boje: Ljubičasta, Bijela, Zelena, Crvena. Svaka grupa na papiru dobiva napisane zadatke. (Prilog 1, Prilog 2, Prilog 3 i Prilog 4). Rad u skupini traje 15 min. Upozoravam da kod izlaganja trebaju svi sudjelovati!

Međusobna komunikacija:

Pozivam učenike da budu pažljivi kod izlaganja pojedinih skupina. Ako i prepoznaju neke iste zadatke koje su i oni imali, da budu strpljivi poslušati do kraja. Tada mogu postaviti pitanje dotičnoj grupi, ako se ne slažu s njihovim odgovorom ili ako nešto nisu razumjeli.

Stvaralački rad svake skupine sa magnetima učvršćujem na ploču.

Sinteza s aktualizacijom:

Svaki učenik dobiva list papira s tekstom u kojem nedostaju pojedine riječi. Zadatak je nadopuniti tekst (Prilog 5). Učenici rade samostalno. Dva dobrovoljca će glasno pročitati svoj uradak. To će kod kuće zalijepiti u bilježnicu ispod naslova.

Pozivam učenike da u nedjelju na svetoj misi uoče koje je boje misnica, i pokušaju prepoznati u kojem smo dijelu liturgijske godine. A svakako da i svojim ponašanjem doprinesu ljepoti, skladu i svečanosti čina u kojem sudjelujemo!

Meditativno-molitveni završetak:

Kod svake svete mise u cijelosti molimo molitvu koju je Isus naučio svoje učenike. Izmolimo ju i sada zajedno. Oče naš ...

Skupina: Ljubičasta

Ljubičasta liturgijska boja: boja Došašća i Korizme

1. Zaokruži točan odgovor:

Došašće je: a) molitva Križnog puta
b) proslava Uskrsa
c) priprava za Božić

Korizma je: a) priprava za Uskrs
b) odlazak na zornice
c) adventski vijenac

Advent je: a) Božićna pjesma
b) Uzašašće
c) Došašće

Došašću i korizmi zajedničko je:
a) proslava Uskrsa
b) pokora i dobra djela
c) Badnjak

2. Svećenik ima štolu ljubičaste boje kod sakramenta pokore ili pomirenja ili

_____ . Zato za ljubičastu boju kažemo da je: a) dosadna
b) pokornička
c) umjerena

3. Prepoznaj točne i netočne tvrdnje. Ispred točne stavi slovo T, a ispred netočne slovo N.

- _____ Štola i misnica koju oblači svećenik za misu su iste boje.
- _____ Kod svake svete mise liturgijska boja je ista.
- _____ Za blagdan prvomučenika Stjepana liturgijska boja je zelena.
- _____ U liturgijskoj godine najduže traje vrijeme kroz godinu.
- _____ Gornji dio misnog ruha zove se misnica.

4. Na obje slike upotrijebljeno je isto misno ruho. Što nam govori pozicija štole?

Sl. 1.

_____
_____
_____

Sl.

_____
_____
_____

5. Od papira u boji izrežite i naslikajte jedan od najdražih znakova Došašća: ADVENTSKI VIJENAC!

Skupina: Bijela

Bijela liturgijska boja: boja Božićnog i Uskrsnog vremena, Marijinih blagdana i svetaca koji nisu mučenici

1. Zaokruži točan odgovor:

Božićnom vremenu pripada i blagdan:

- a) Uzašašće
- b) Sveta Obitelj
- c) Presveto Trojstvo

Uskrsnom vremenu pripada i blagdan:

- a) Uzašašće
- b) Sveta Obitelj
- c) Presveto Trojstvo

Mariju najradije slikamo sa:

- a) Mučeničkom palmom
- b) Crvenom ružem
- c) Krunom sa 12 zvijezda

U Marijine blagdane ne ubrajamo:

- a) Uzašašće
- b) Velika Gospa
- c) Mala Gospa

2. Prepoznaj točne i netočne tvrdnje. Ispred točne stavi slovo T, a ispred netočne slovo N.

- ___ Na blagdan svetog Josipa liturgijska boja je bijela.
- ___ Biskup obučen za misu nosi i pastirski štap, mitru i „soli Deo“.
- ___ Na blagdan Marijina uznesenja na nebo misnica je plave boje.
- ___ Uskrsno vrijeme traje 50 dana, do blagdana Pedesetnice.
- ___ Alba je duga bijela haljina koju svećenik oblači za misu.
- ___ Alba i štola su uvijek iste boje.

3. Što od misnog ruha ne koristi svećenik za vrijeme mise? Izbaci uljeze:

a) Naglavlak	d) Albu	g) Misnicu
b) Pastirski štap	e) Mitru	
c) Pojas	f) Soli Deo	

4. Od papira u boji izrežite i naslikajte znak za majku Mariju: KRUNU OD DVANAEST ZVIJEZDA!

Skupina: Zelena

Zelena liturgijska boja: boja vremena kroz godinu – najdužeg vremena u liturgijskoj godini

1. Zaokruži točan odgovor:

Vrijeme kroz godinu ima:

- a) 14 nedjelja
- b) 24 nedjelje
- c) 34 nedjelje

U posljednju nedjelju kroz godinu slavimo:

- a) Marijino rođenje
- b) Isusovo uzašašće
- c) Krista Kralja

Kršćanima je nedjelja dan posvećen Bogu jer je:

- a) Nedjelja neradni dan
- b) U nedjelju Isus uskrsnuo
- c) U nedjelju Isus rođen

Zelena boja znak je:

- a) žalosti
- b) plodnosti
- c) pokore

2. Prepoznaj točne i netočne tvrdnje. Ispred točne stavi slovo T, a ispred netočne slovo N.

- ___ Vremenu Došašća i korizme odgovara ljubičasta boja.
- ___ Gornji dio liturgijskog ruha naziva se alba.
- ___ Alba je duga bijela haljina koju oblači svećenik za misu.
- ___ Alba je uvijek bijele boje.
- ___ Prvo što svećenik oblači za misu je naglavnik.
- ___ Na blagdan Marijina uznesenja misnica je zelene boje.

3. Prepoznajte dijelove misnog ruha i napišite njihova imena

_____

4. Od papira u boji izrežite dijelove stabla i naslikajte razgranato stablo kao simbol PLODNOSTI BOŽJE RIJEČI

Skupina: Crvena

Crvena liturgijska boja: uzima se na Cvjetnicu, Veliki petak, Duhove, blagdan Krista Kralja i na blagdane svetaca mučenika

1. Zaokruži točan odgovor:

Blagdan Duhova slavimo:

- a) 50 dana nakon Uskrsa
- b) 70 dana nakon Uzašašća
- c) 40 dana nakon Božića

Blagdan Duhova još nazivamo:

- a) Četrdesetnica
- b) Pedesetnica
- c) devetnica

Sveci mučenici obično su naslikani sa:

- a) Bijelim ljljanom
- b) Mučeničkom palmom
- c) Crvenom ružom

Cvjetnica je:

- a) posljednja nedjelja liturgijske godine
- b) posljednja nedjelja korizme
- c) nedjelja Caritasa

2. Prepoznaj točne i netočne tvrdnje. Ispred točne stavi slovo T, a ispred netočne slovo N.

___ Gornji dio liturgijskog ruha naziva se štola.

___ Štola je uvijek bijele boje.

___ Štola se stavlja na albu, preko ramena.

___ Sveci mučenici Hrvatskog naroda su Nikola Tavelić i Marko Križevčanin.

___ Na Veliki petak slušamo izvještaj muke Kristove.

___ Blagdanom Duhova završava uskršno vrijeme.

3. Trebate pomoći svećeniku da se obuče za misu. Brojevima označite redoslijed ruha koje mu dodajete.

4. Od papira u boji izrežite i naslikajte znak blagdana Duhova: PLAMENE JEZIKE

Prilog 5

Misno ruho čine: naglavnik, alba, pojas, štola i misnica.

Četiri su liturgijske boje: ljubičasta, bijela, zelena i crvena.

Boja liturgijskog ruha ovisi o blagdanima i dijelu liturgijske godine.

Ljubičastu boju svećenik nosi u vremenu došašća i korizme.

Za blagdane mučenika, na Duhove, Cvjetnicu, Veliki petak uzima se crvena boja.

Zelena boja označava vrijeme kroz godinu, dok se bijela nosi u božićno i uskršno vrijeme, za Marijine blagdane i blagdane svetaca koji nisu mučenici.